

4. Кошонько Г. А. Комунікативна компетентність майбутніх педагогів у системі вищої освіти. *Формування професійної компетентності майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти* : зб. наук.-метод. пр. / за заг. ред. В.Є. Литнєва, Н.Є. Колесник, Т.В. Наумчук. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 75-78.

5. Стандарт вищої освіти України. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь – бакалавр. Галузь знань – 01 *Освіта* / Педагогіка. [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2021/03/23/013%20Pochatkova%20osvita_28.03.doc. (дата звернення: 02.06.2021).

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Михайленко О. В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри мов і методики їх викладання

*Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
м. Чернігів, Україна*

Вивчення іноземних мов набуває все більшого значення, оскільки знання іноземних мов є ключем до успіху в сучасному світі. Великого значення набуває англійська мова, яка визнана «глобальною мовою» і її статус основної міжнародної мови значною мірою відповідає процесу глобалізації, що передбачає для досягнення широкого кола цілей спілкування між людьми, які належать до різних культур. Але неможливо вивчити англійську мову без знань лексики, граматики, фонетики та орфографії цієї мови. Тому, проблема формування лінгвістичної іншомовної компетентності є однією з найактуальніших у вищій школі, зокрема у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти.

Вивчення іноземної мови передбачено у будь-якій освітній програмі вищої школи. Опанування цієї навчальної дисципліни має на увазі формування комунікативної компетентності, яка, у свою чергу, має відповідні компетенції, а саме: мовну (лексичні, граматичні, фонетичні та орфографічні знання і відповідні навички), мовленнєву (аудіювання, говоріння, читання та письмо), лінгвосоціокультурну (країнознавча, лінгвокраїнознавча). [4, с. 100].

Вперше поняття «мовна компетентність» ввів відомий американський учений Н. Хомський ще у середині ХХ століття. У своїй книзі «Мова і мислення», яка була опублікована у 1972 році науковець розглядав особливості мовної компетентності [6]. Але слід зазначити, що учений розглядав мовну компетенцію у процесі вивчення рідної мови.

У загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти зазначено, що комунікативна компетентність має такі компоненти: лінгвістична; соціолінгвістична та прагматична компетенція [8].

Учені Хав'єр Таранго, Хуан Д. Макін-Мастроматтео вважають, що мовні компетенції пов'язані з використанням мови через висловлювання та інтерпретацію понять, думок, почуттів, фактів для проведення усних та письмових дискусій. Такі взаємодії можуть мати місце у різноманітному соціальному та культурному контексті, що визначатиме характеристики письмової чи розмовної мови, такі як граматичні, прагматичні та соціолінгвістичні. Науковці стверджують, що лінгвістична компетенція тісно пов'язана з комунікативною компетенцією, і вони навіть розглядаються як рівні [9].

І. Волкова, спираючись на праці науковців і на власні міркування, вважає, що мовна компетентність це система вироблених і засвоєних у процесі мовленнєвої діяльності

(особистого спостереження мови та мовлення, спілкування, навчання тощо) мовознавчих правил, достатніх для адекватного сприйняття і вербального відтворення буттєвих явищ суб'єктами мовлення [1, с. 75].

На нашу думку, більш детальна характеристика лінгвістичної компетенції дається у загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти, де зазначено, що вона поділяється на: лексичну (знання та вміння користуватися словниковим запасом та деякими граматичними елементами мови, яка вивчається), граматичну (знання та здатність до використання граматичних ресурсів мови), семантичну (здатність студента усвідомлювати й контролювати організацію змісту), фонологічну (знання та вміння сприймати та виробляти: звукові одиниці (фонемі) мови та їх реалізація в конкретному контексті (алофони), фонетичні особливості, фонетичний склад слів, наголос, ритм, інтонацію речення), орфографічну (знання та вміння сприймати та виробляти символи, з яких складаються письмові тексти), орфоепічну (знання звукових засобів сучасної літературної мови та вміння мовця ними користуватися, правильне звукове оформлення мовлення) компетенції [8].

Отже, можна сказати, що лінгвістична компетенція це знання та навички щодо лексичної, граматичної, фонетичної та орфографічної структури мови, яка вивчається.

Для більшості вчителів та дослідників не виникає питань про важливість навчання граматиці. Таким чином, майбутнім фахівцям дошкільної освіти, для ефективного засвоєння навчальної дисципліни «Іноземна мова (англійська)» вкрай необхідно сформуванню лінгвістичну (мовну) компетенцію.

Формування лінгвістичної компетенції майбутніх фахівців будь-якої галузі у процесі вивчення іноземної мови є важливим завданням для кожного викладача. Під час формування цієї компетенції викладачі іноземних мов повинні прагнути до засвоєння студентами отриманих знань, сприяти ефективному їх застосуванню на практиці, та обов'язково підвищувати мотивацію студентів до вивчення іноземної мови. Щоб досягти цих цілей, викладачі мають використовувати різноманітні принципи, методи та засоби навчання.

Для формування лінгвістичної компетенції необхідно використовувати наступні дидактичні принципи навчання іноземної мови: принципи наочності, посильності, міцності, свідомості, науковості, активності, індивідуалізації, доступності, систематичності та послідовності, колективності, проблемності, розвиваючого навчання[3, с. 48-52].

Цікавими, на нашу думку, є принципи нейродидактики, які запропонували науковці Кейн Г., Кейн Р. Це 12 принципів природного навчання розуму, за якими тіло і розум сприймаються як динамічна єдність [7].

Проаналізувавши ці принципи, науковців Сергієнко М. С., Пантелєєва О. Я., Підлужна І. А. стверджують, що ці принципи спонукають студентів до активності на заняттях, допомагають забезпечити позитивну мотивацію, стимулюють навчально-пізнавальну діяльність, сприяють кращому засвоєнню знань, допомагають студентам візуалізувати ситуації практичного використання знань та допомагають у боротьбі із психологічними бар'єрами (наприклад, страх виступати перед аудиторією, страх зробити помилку, небажання працювати в певному колективі тощо) [5].

Слід зазначити, що центральне місце у викладанні іноземної мови займають методи навчання. Адже саме методи, які використовуються при навчанні студентів, показують бачення та знання мови викладачем.

Вивчення методичної літератури показує, що методи поділяються на: традиційні методи (безпосередній/прямий, граматично-перекладний, аудіо-лінгвальний, когнітивний метод.); альтернативні методи (метод повної фізичної реакції, ситуативний метод); комунікативний метод, інтерактивний метод та інноваційні методи.

Так, С. Куца вагоме значення надає інтерактивному методу, завдяки якому іншомовне спілкування вирішуються комунікативно-пізнавальні задачі. Учена визначає «інтерактивне навчання» як взаємодію викладача і студента в процесі діалогічного мовлення що спрямований на взаєморозуміння, взаємодію, вирішення проблем для всіх учасників

навчального процесу. Завдяки інтерактивному методу, як стверджує науковець, студенти мають можливість навчитися: вирішувати складні задачі, висловлювати думки, приймати виважені рішення, брати активну участь у дискусіях [2].

Досвід свідчить, що не існує ідеального методу. Під час викладання англійської мови практично використовуються різноманітні методи навчання. Сучасні вимоги до освіти, зокрема вищої, у процесі вивчення англійської мови вимагають створення мотиваційного середовища для студентів. Тому, викладачам іноземної мови необхідно постійно вдосконалювати свої знання та вміння щодо методів викладання у вищій школі, крім того, слід впроваджувати у викладацьку практику новітні інноваційні технології.

На нашу думку, які б методи не обрав викладач у своїй професійній діяльності, він обов'язково повинен дотримуватись важливого дидактичного принципу активності. Тільки за умов активності студентів при вивченні навчальної дисципліни «Іноземна мова (англійська)» можна спостерігати ефективне формування необхідних компетенцій для досягнення мети, зокрема опануванню граматичного матеріалу.

Так, у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, на факультеті дошкільної, початкової освіти і мистецтв, студенти дошкільної освіти, відповідно до освітньо-професійної програми, вивчають навчальну дисципліну «Іноземна мова (англійська)». Для формування граматичного компоненту лінгвістичної компетенції нами було розроблено комплекс завдань, які спонукають студентів бути більш активними на заняттях; стимулюють навчально-пізнавальну діяльність; допомагають забезпечити позитивну мотивацію та сприяють кращому засвоєнню знань, критичному мисленню, формуванню навичок самостійної роботи.

Література:

1. Волкова І. В. Сутність мовних компетентностей та їх проекція на методіку навчання мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. «Філологічна»*. 2017. Вип. 67. С. 73-76.
2. Куца С. Сучасні методіки викладання іноземних мов. *Наукові конференції* : веб-сайт. URL: <http://www.oldconf.neasmo.org.ua/node/757> (дата звернення: 16.04.21).
3. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.
4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
5. Сергієнко М. С., Пантелєєва О. Я., Підлужна І. А. Формування лінгвістичної компетентності з використанням нейродідактики: *Інноваційна педагогіка*. 2020. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_3/10.pdf (дата звернення 16.04.21)
6. Chomsky, N. (1972). Language and mind. New York : website URL: <http://web.pdx.edu/~jkh/Chomsky-1972.pdf> (Last accessed: 14.04.21).
7. Caine G., Caine R. Overview of the Systems Principles of Natural Learning : World Wide Web: URL: <http://www.cainelearning.com>. (Last accessed: 14.04.21).
8. Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment : website URL: [https:// https://rm.coe.int/16802fc1bf](https://rm.coe.int/16802fc1bf) (Last accessed: 14.04.21).
9. Javier Tarango, Juan D. Machin-Mastromatteo (2017). The Role of Information Professionals in the Knowledge Economy